

Satversmes tiesa

Preses relīze

Lieta Nr. 2021-34-01

17.08.2021.

Ierosināta lieta par tiesisko regulējumu, kas noteica
kriminālatbildību par aicinājumu likvidēt Latvijas Republikas
valstisko neatkarību

Satversmes tiesas 3. kolēģija 2021. gada 16. augustā ierosināja lietu “Par Krimināllikuma 82. panta pirmās daļas redakcijā, kas bija spēkā no 2013. gada 1. aprīļa līdz 2016. gada 10. maijam, atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 100. panta pirmajam teikumam un 2016. gada 21. aprīļa likuma “Grozījumi Krimināllikumā” pārejas noteikuma atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. pantam un 92. panta otrajam teikumam”.

APSTRIDĒTĀS NORMAS

Krimināllikuma 82. panta pirmā daļa redakcijā, kas bija spēkā no 2013. gada 1. aprīļa līdz 2016. gada 10. maijam, (turpmāk – apstridētā Krimināllikuma norma) noteica, ka par publisku aicinājumu likvidēt Latvijas Republikas valstisko neatkarību nolūkā iekļaut Latvijā vienotā valstiskā veidojumā ar kādu citu valsti vai likvidēt citādā veidā soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz trim gadiem vai ar īslaicīgu brīvības atņemšanu, vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu un ar probācijas uzraudzību uz laiku līdz trim gadiem vai bez tās.

2016. gada 21. aprīļa likuma “Grozījumi Krimināllikumā” pārejas noteikums noteic, ka 2016. gada 21. aprīļa likuma “Grozījumi Krimināllikumā” nosacījumi neattiecas uz personām, kuras izdarījušas noziedzīgu nodarījumu līdz šā likuma spēkā stāšanās dienai.

AUGSTĀKA JURIDISKA SPĒKA NORMAS

Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. pants: “Latvija ir neatkarīga demokrātiska republika.”

Satversmes 92. panta otrais teikums: “Ikviens uzskatāms par nevainīgu, iekams viņa vaina nav atzīta saskaņā ar likumu.”

Satversmes 100. panta pirmais teikums: “Ikvienam ir tiesības uz vārda brīvību, kas ietver tiesības brīvi iegūt, paturēt un izplatīt informāciju, paust savus uzskatus.”

LIETAS FAKTI

Lieta ierosināta pēc fiziskas personas pieteikuma. Pieteikuma iesniedzējs 2016. gada 29. februārī interneta vietnē publicējis uzsaukumu, kurā aicināja vākt parakstus par Latvijas Republikas iestāšanos Amerikas Savienoto Valstu sastāvā. Ar tiesas spriedumu pieteikuma iesniedzējs tika atzīts par vainīgu apstrīdētajā Krimināllikuma normā paredzētā noziedzīga nodarījuma izdarīšanā. Šī norma aizskarot pieteikuma iesniedzējam Satversmes 100. panta pirmajā teikumā ietvertās tiesības uz vārda brīvību.

Ar 2016. gada 21. aprīļa likumu “Grozījumi Krimināllikumā” apstrīdētā Krimināllikuma norma tika izslēgta no Krimināllikuma, bet apstrīdētais pārejas noteikums noteic, ka šādi grozījumi neattiecas uz personām, kuras izdarījušas noziedzīgu nodarījumu līdz grozījumu spēkā stāšanās dienai. Apstrīdētais pārejas noteikums Pieteikuma iesniedzējam esot piemērots, tādējādi aizskarot viņam Satversmes 92. panta otrajā teikumā ietvertās pamattiesības un pārkāpjot no tiesiskas valsts principa atvasināto un Satversmes 1. panta tvērumā ietilpstošo personai labvēlīga noteikuma atpakaļejoša spēka principu krimināltiesībās.

TIESAS PROCESS

Satversmes tiesa ir uzaicinājusi institūciju, kas izdevusi apstrīdētos aktus, – Saeimu – līdz **2021. gada 18. oktobrim** iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Lietas sagatavošanas termiņš ir **2022. gada 17. janvāris**.

Par lietas izskatīšanas procesa veidu un datumu tiesa lemj pēc lietas sagatavošanas.

Lēmums par lietas ierosināšanu pieejams šeit: https://www.satv.tiesa.gov.lv/wp-content/uploads/2021/08/2021-34-01_lemums_par_ierosinasanu.pdf

Relīze sagatavota, lai informētu sabiedrību par Satversmes tiesas darbu. Detalizētāka informācija par Satversmes tiesas aktualitātēm, ierosinātajām un izskatītajām lietām pieejama Satversmes tiesas mājaslapā www.satv.tiesa.gov.lv. Aicinām sekot līdzi informācijai arī tiesas *Twitter* kontā [@Satv_tiesa](https://twitter.com/Satv_tiesa) un tiesas *Youtube* [kanālā](#).

Zanda Meinarte
Satversmes tiesas
Sabiedrisko attiecību speciāliste
Zanda.Meinarte@satv.tiesa.gov.lv
67830759, 26393803

